Historie evangelické církve na Zábřežsku

O rozmachu **husitství** nemáme žádné zprávy, v 16. století však město Zábřeh bylo převážně kališnické. V téže době zde sídlil sbor **Jednoty bratrské**, který se scházel v horním kostele. (Sv.Barbora) Značná část bratrských rodin bydlila v Krumpachu, kde jim patřilo několik domů a kde byla i škola. V Zábřehu se narodil bratr **Jiří Strejc**, znamenitý básník Jednoty. (1536-1599) Jeho jméno lze nalézt i v dnešním evangelickém zpěvníku u přebásněných biblických žalmů.

V 17. století bylo reformační úsilí přetrženo, avšak zájem o Boží slovo nevymizel. V kopcích nedaleko od Zábřehu se nachází vesnice **Svébohov**, kde se překvapivě objevili lidé toužící po svobodném přístupu k bibli. Napřed prokmitnou ve zprávách z 18. století, v 19. století je jejich přítomnost již zcela zřejmá. Po mnohém protivenství v roce 1860, na sklonku toleranční doby, zakládají maličký reformovaný sbor s vlastní kaplí. V něm od počátku 20. století působil jako kazatel **vikář Rudolf Šedý**. Svou činností zasáhl široké okolí a jedinečně přispěl ke zrodu několika sborů - Hrabová, Zábřeh a Písařov. Svébohovský sbor se roku 1956 stal součástí zábřežského sboru.

V **Zábřehu** se česky mluvící evangeličtí věřící začali shromažďovat po I. světové válce v gymnazijní aule. Roku 1923 zde byla ustavena **kazatelská stanice**. Mateřským sborem byla nejprve Olomouc, poté bližší Hrabová, kam se přestěhoval vikář Šedý. Když vzrostl počet členů a rozsah sborové práce, byla kazatelská stanice změněna na **filiální sbor**. (1928) Po roce sbor koupil velkou továrnickou vilu a zařídil si v ní sál a farářský byt. V zábřežském sboru se tehdy potkaly dva výrazné proudy křesťanů. Jeden pocházel z **přestupového hnutí**, které po vzniku ČSR v roce 1918 vybízelo Čechy, aby opustili římskokatolickou církev a zapojili se do církví „bližších duši národa". Druhým proudem byla **skupina přesídlenců z polského Zelova**, jež roku 1923 zabydlila uvolněný hospodářský dvůr zábřežského velkostatku. Šlo o potomky emigrantů, kteří v dobách rekatolizace z touhy po svobodě svědomí opustili vlast a usadili se na území pod pruskou správou. Uvědomělá víra zelovských reemigrantů spolu s vlivem misijní Snahy ve 20. a 30. letech minulého století formovala zbožnost zábřežského sboru. Kromě dvou uvedených proudů se do společného života zapojili jednotlivci, kteří se přistěhovali z jiných evangelických sborů.

Období první republiky se vyznačovalo čilým přednáškovým životem, k němuž přispívali představitelé naší církve i hosté z ciziny. Bohoslužby v Zábřehu zpočátku vedli bratři z olomoucké misijní školy a především sem aktivně dojížděl vikář Šedý z Hrabové. Do dnešních dnů měl sbor devět stálých kazatelů a jednu kazatelku.

Ve třicátých letech se rozvíjela činnost také v městském okolí. Nejvíce lidí se k církvi připojilo v Postřelmově a v Sudkově, obcích průmyslového charakteru. Roku 1934 byla založena kazatelská stanice v **Sudkově**, kde byl postaven pěkný a jednoduchý kostel. (1937) Tím vyvrcholilo přestupové hnutí na Zábřežsku.

Po mnichovské dohodě z podzimu 1938 se Zábřežsko ocitlo v Sudetech. Ztížilo se spojení s pražským ústředím, naopak posílily kontakty k ostatním českým sborům na říšském území. (Štramberk, H.Čermná, Miroslav, Vídeň.) České bohoslužby ve válečných letech znamenaly povzbuzení nejen pro evangelíky.

Po válce se sbor stal **samostatným sborem** (1945) a podílel se na změnách v pohraničí. Od německé církve převzal kostel v Šumperku a napomáhal založení tamního českobratrského sboru. Nově začala shromáždění v **Tatenici**, kam se nastěhovalo několik slovenských rodin z luterské evangelické církve. Členů tam ale ubývalo, až roku 1973 sborový života zcela ustal.

V **Písařově** vznikl sbor již za první republiky a postavil si zvláštní kostel. Do Písařova coby našeho filiálního sboru dojížděli (na kole!) kazatelé ze Zábřeha. Po válce přibyla ještě shromáždění v **Červené Vodě** (ve starokatolickém kostelíku). Roku 1956 byla obě místa přefařena do sboru v Králíkách.

Od roku 1894 se v Zábřehu konaly evangelické bohoslužby v němčině. **Německý evangelický sbor** za svůj vznik vděčí národně náboženskému hnutí „Pryč od Říma" a protestantským podnikatelům, kteří sem přesídlili z Německa. Roku 1902 byl v sousedství Brassovy textilní továrny postaven kostel. (Dobře viditelný při příjezdu vlakem od Prahy.) Po II. světové válce museli Němci svou dosavadní vlast opustit. Konfiskovaný kostel napřed krátce užívala Českobratrská církev evangelická, od padesátých let patří kostel Československé církvi husitské. V povědomí Zábřežáků však kostel stále nese označení

„evangelický kostel"

.